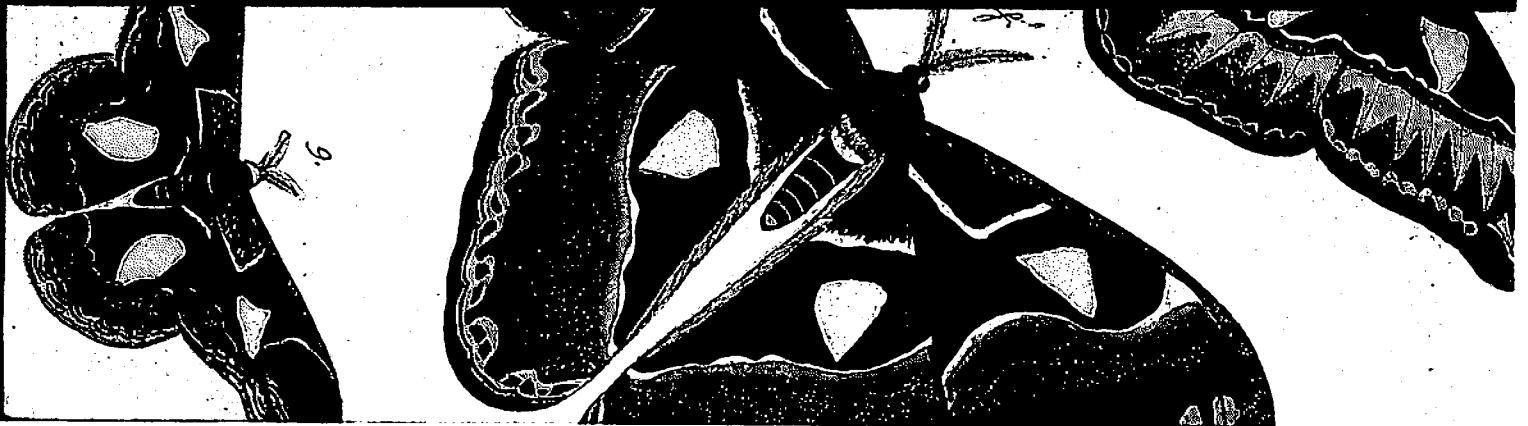

Het verdwenen museum

Natuurhistorische verzamelingen

1750-1850

**Het verdwenen
museum**

Natuurhistorische verzamelingen

1750-1850

Inhoud

- 6 **Voorwoord**
B.C. Sliggers
- 7 **Van individu tot instituut. De opkomst van institutionele verzamelingen**
B.C. Sliggers
- 19 **Het schatrijke naturaliënkabinet van Stadhouders Willem V onder directoraat van topverzamelaar Arnout Vosmaer**
F.J.J.M. Pieters
- 45 **Het Naturaliënkabinet van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen 1759-1866**
B.C. Sliggers
- 143 **Volkenkundige objecten in het Naturaliënkabinet van de Hollandsche Maatschappij**
M.H. Besselink
- 155 **Het Kabinet der Natuurlijke Zeldzaamheden van het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen 1771-1869**
H.J. Zuidervaart
- 175 **Het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie in de 19de eeuw**
R.W.P. Visser
- 187 **Natuurhistorische verzamelingen en het Amsterdamse culturele leven in Artis 1838-1881**
D.C. Mehos
- 203 **Persoonsregister**

**Het Naturaliënkabinet
van de Hollandsche
Maatschappij der
Wetenschappen**

1759-1866

Bert Sliggers

Schenken en aankopen van het Naturaliënkabinet van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem, 1755-1858

datum	schenker/ verkoper	object	bron	bijzonderheden
5-5-1755	Pieter van den Broek (1704-1764), burgemeester van Haarlem, dir HMW 1754	een leguaan, een kaaiman en twee hagedissen	12:55	
5-5-1755	Cornelis Ascanius van Sypesteyn (1723-1783), dir HMW 1752	een witte vink	12:55	18 stuivers voor het opzetten (4-2-1755: 257)
6-1-1756	Johannes Enschedé (1708-1780), stadscouranten-drukker te Haarlem	enkele Oost-Indische horens en schelpen	12:97	
17-7-1756	Christianus Carolus Henricus van der Aa (1718-1793), secretaris HMW (1752-1793)	'eenige biezen en andere zaken dewelke in een poel in het land van Oostvoorne, agter het dorp van Rockanje, niet verre van Den Briel, met een steenagtige korst begroeid zijn, zelfs tot eene zeer aanmerkelijke zwaarte en dikte' enige horens en schelpen, en twee versteende krabben	12:122/123	
8-8-1758	Cornelis Ascanius van Sypesteyn (1723-1783), dir HMW 1752		12:206	
5-9-1758	Nicolaas Willem Kops (1719-1778), koopman te Haarlem, lid HMW 1758	acht houtschilderijtjes uit sport van een stoel	12:209/210	Zie ook 12:180, 183, 185, 186, 189, 191; Publ. in: Verh. HMW, IV, 1758, p. 34-35, 1 pl. (<i>Bericht eener zeldzaame speling der Natuur, ontdekt in een Stael van Appel- of Kersseboomen-hout, megededeelt door Joost Schutte</i>) via J.L. Magnet via Nozeman van zijn zwager
7-11-1758	Jacques de Nasse	twee paar fraaie kolibri's, 2 mannetjes en 2 vrouwtjes	12:214	
6-2-1759	Fredrik Willem baron van Raeder	een barnsteen 'waarin zich zeer duidelijk een baarsje vertoont'	12:219	
6-2-1759	Dr Job Baster (1711-1775), geneesheer te Zierikzee, lid HMW 1758	enige gedroogde zeegewassen	12:219	
13-3-1759	Dr Job Baster (1711-1775), geneesheer te Zierikzee, lid HMW 1758	enige zee-insecten	12:221	
3-4-1759	Jacob Sannié	de hoom van een eenhoorn	12:224	via broer Pieter Sannié
7-8-1759	Dr Job Baster (1711-1775), geneesheer te Zierikzee, lid HMW 1758	twee Eschara's in brakke sloten bij Zierikzee gevonden (nog niet eerder afgebeeld gevonden), en 'twee Eschara's follits sencels op hun schelpen nog vast zittende'	12:236	
4-4-1760	Dr Job Baster (1711-1775), geneesheer te Zierikzee, lid HMW 1758	enige zee-insecten en een steen waarin enige wormen zitten	12:252	'den heer Van Brakel uit naam der Maatschappij verzoeken om gemelde zee-insecten te examineren en in de daartoe nodige glazen in behoorlijke orde te brengen'
6-5-1760	via Cornelis Ascanius van Sypesteyn, dir HMW 1752	drie kistjes met zeldzame zeegewassen uit de Witte Zee	12:255	
6-4-1762	Dr Job Baster (1711-1775), geneesheer te Zierikzee, lid HMW 1758	zeediertjes en zeegewassen: 1. een Noorse kreeft; 1. een letterkreeft; 3. een platte vijfhoek, 4. een Eschora conglomerata; 5. een paar zee-egels of zeeklitten; 6. een zee-egel; 7. een klein kreeftje en krabbetje	12:308; brief 1762	
3-8-1762	Mr Gerard Aarmout Hasselaer (1698-1766), burg. van Amsterdam en dir. VOC, dir. HMW 1753, en Jacob Mossel (1704-1761), gouverneur-generaal van Oost-Indië	circa 13.800 schelpen tot 320 soorten behorend, en 14 soorten krabben, kreeften, stekelhuidigen en lagere dieren, enkele gedroogde vissen, enkele skeletten en 100 flessen met allerlei zee- en landdieren (krabben, vissen, slangen, hagedissen, etc.) op alkohol	12:320	begeleidende cat. van 56 folio bladzijden, gerangschikt volgens systeem van Rumphius
6-9-1763	Mr Laurentius Theodorus Gronovius (1730-1777), raadsheer en schepen te Leiden, lid HMW 1762	doos met mineralen	12:361	
7-2-1764	Bernardus Hussem, heelmeeester bij het Collegie der Admiraliteit te Adam, lid HMW 1794	kameleon	12:372	Publ.: Verh. HMW, dl. VIII, 2e stuk, 1762, p. 226-234, 1 pl. (<i>Waarnemingen aangaande de Veranderingen der Couleuren in den Chameleon, benevens eene Natuurlijke Afrekening van den zelve</i>)
3-4-1764	Andries Heshuyzen, raad in vroedschap en schepen der stad Haarlem, dir HMW 1752	kreeftslak in liquor	12:378	
7-8-1764	Isaac Clifford (1705-1779), raad in de vroedschap en schepen van Haarlem	een wangedrocht, zijnde een kat met drie lichamen	12:394	
4-12-1764	Mr Gerard Aarmout Hasselaer, burg. van Amsterdam en dir. VOC, dir. HMW 1753, en Jacob Mossel (1704-1761), gouverneur-generaal van Oost-Indië	twee kelken gemaakt uit de hoom van de rhinoceros met gouden voeten, een kistje met een stuk amber de gris van 2 ponden, een doos met aftekeningen van Chinese afgoden, etc.	12:403	
3-9-1765	Andreas Everardus van Braam Houckgeest (1739-1801), dir HMW 1774	flesje waarin 2 kameleons	12:431	Publ. Verh. HMW, dl. IX, 3e stuk, 1767, p. 637-644 (<i>Bericht van een Chameleon aan de Kaap de Goede Hoop, etc.</i>)
2-12-1766	John Hope (1737-1784), dir. V.O.C., koopman en bankier, dir HMW 1765	'2 globen gemaakt door Mr Adams te Londen, op haare mahoniehouten voeten met een beschrijvinge van derzelver gebruik in het Engelsch, in eene maroquijne band gebonden'	12:476	

datum	schenker/ verkoper	object	bron	bijzonderheden
Mrt. 1773	John Hope (1737-1784), dir. VOC., koopman en bankier, dir HMW 1765	'Een collectie van extra schoonen marmersteenen, al-basters, etc.'	Arch. HMW, loc.Spaame	
15-4-1773	Jean Gijsberto Decker, commissaris van de Kleine Bank van Justitie te Haarlem, dir. HMW 1767	'Een snottolf vis te Scheveningen gevangen, eenige fles-sen met vissen, slangen, hagedissen, item een partij petrificatie, waaronder voornamentlijk een versteend vogelnest, een schoone groote Lophius histrio L., een zilverkleurige dito, een stuk IJslands kristal'.	Arch. HMW, loc.Spaame	
26-4-1773	John Hope (1737-1784), dir. VOC., koopman en bankier, dir HMW 1765	'Een extra schoon hoorn (Buccinum plicatum L.) of geplooi-de kasket, en noch eenige andere soorten Cypraea, etc.'	Arch. HMW, loc.Spaame	
3-8-1773	Johannes Bacheracht, secunde op Bengalen en opper-hoofd van Kassimbazaar, dir HMW 1770	vier kistjes met naturalia uit Ceylon, waaronder een ger-aaal of krokodil met een zaagbek in een fles met liquor, idem een gedroogde, een coco de meer of zeeklapper, enige andere vruchten en zaden, enkele stenen en mine-ralen, enige slangen en hagedissen	13:725	
30-11-1773	John Hope (1737-1784), dir. VOC., koopman en bankier, dir HMW 1765	twee kastjes met simplicia, bestaande uit diverse houten, wortelen, basten, zaaden, gumma, etc.	Arch. HMW, loc.Spaame	
7-6-1774	Dr Jacobus Rocquette, lector in de anatomie, chirurgie en vroedkunde te Haarlem, lid HMW 1777	nier in liquor	13:754	Publ. Verh. HMW, dl. XVI, 2e stuk, 1776, berichten p. 281-287, 1 pl. (Bericht wegens een nier, door het Bekken geheel buiten dezel-ve geplaatst was)
4-11-1774	Dr Cornelis Hoefman (1745-1778), geneesheer te Alkmaar, lid HMW 1775	opgespoten manslichaam	13:765	beschrijving met tekening kast (13:776); Hoefman vraagt skelet terug in 1781 (14:1099) in ruil voor preparaten van het oog 'in de smaak van wijlen prof. Albinus), akkoord 4-9-1781 (14:1141/42)
4-4-1775	Dr Johannes Florentinus Martinet (1729-1795), predi-kant te Edam, later te Zutphen, lid HMW 1769	'stuk blauwe aarde, gegraven in de Wildervanck, alsmede een monstraeus windel, en zekeren ultwas aan tak van een eikenboom' en een wanschepen bot (=vis)	13:787	Publ. in: Verh. HMW, dl. XVI, 2e st., p. 366-368 (Beschrijving van een wanschepen Bot, Wind-El, een ultwas aan den tak van een Eiken-boom, en van blaauwe Aarde)
25-4-1775	Jean Gijsberto Decker, commissaris van de Kleine Bank van Justitie te Haarlem, dir. HMW 1767	een vliegende kat; een kop van een varkenhart (Sus babyrussa L.); een versteende tand van een vis; enige versteende mosselen	Arch. HMW, loc.Spaame	
2-5-1775	legaat Dr Job Baster (1711-1775)	'3 schilderlijjes of liever hangende kastjes met vreemde vogelen, capellen en andere fraeije insecten, zeer sierlijk geschikt, waarvan een met grotwerk, benevens nog een seer grote glazen klok met deszelfs voet en gesneede deksel, in dezelve twaalf Chinese goudvissen, zoals 't een en ander in deszelfs voorsalet pleeg te staan'	13:786	brieven 8-4-1775; 22-6-1775
1-8-1775	Johannes Bacheracht, secunde op Bengalen en opper-hoofd van Kassimbazaar, dir. HMW 1770	een kist me: een pot met een geschubde hagedis (Manis pentadactyla L.), een beerkrab (Cancer arctus L.) en enige slangen en hagedissen, idem een rups en een koning van de witte mieren in een flesje (Bengalen)	13:809	
5-9-1775	Dr Cornelis Hoefman (1745-1778), geneesheer te Alkmaar, lid HMW 1775	kind in liquor met spina bifida	13:815	
5-3-1776	Andreas Everardus van Braam Houckgeest (1739-1801), dir. HMW 1774	Lophius histrio, visje uit China	13:825	Zie ook 13:646, 649, 657, 733
6-8-1776	G. van Hasselt	naturalia omtrent Arnhem: stenen uit zand samengesteld, verzameling van bekende Arnhemse kristallen, keien waaruit het glas getrokken wordt, twee agaten, pud-dingstenen, klapperstenen, klompen met indrukzels van sterrenstenen	13:847/850	HMW 51 (30-7-116): G. van Has-selt, Over eenige buiten Arnhem gevonde stukken uit het Steen-rijk, die hij aan de Maatschappij toegezonden heeft
29-8-1776	Jean Gijsberto Decker commissaris van de Kleine Bank van Justitie te Haarlem, dir. HMW 1767	twee bakjes met conchyliën uit China, met Chinees schrift daarbij; vier papieren Nautilusschelpen (Argonauta argo L.), een Patella compressa L. met een zeegewas daarop gegroeid; een takje met bloemen of zaadknopen, die zich in het water uitspreiden; enige gedroogde insecten; een takje met bessens van ...; een ei van een rob (?)	Arch. HMW, loc.Spaame	
3-9-1776	Mr Iman Willem Falck, raad van Ned. Indië en Gouverneur van Ceylon in 1774, dir. 1774	een kistje met torren, 2 horens, horens en schelpen, en een zaagvis (uit Ceylon)	13:852	
1-10-1776	D. de Gorter	versteend stuk olifantsbeen; versteende tand van een haai, enige versteende conchyliën, alles te Delden (Gld.) gevonden	Arch. HMW, loc.Spaame	
5-11-1776	Johannes Bacheracht, secunde op Bengalen en opper-hoofd van Kassimbazaar, dir. HMW 1770	platte doos met vlinders en torren, en een fles met slan-gen (uit Bengalen)	13:856	
4-2-1777	legaat Jacobus Cornelis Sylvius van Lennep (1746-1776), raad in de vroedschap en regerend schepen van Haar-lem, dir HMW 1772	zijn opgezette vogels, viervoetige dieren, en zijn dieren in liquor; in deze coll. bevond zich de blaauwbok	13:864/865	HMW wil ook zijn kasten verwer-ven om alles in te plaatsen (4-3-1777; 13:869)
3-6-1777	Dr Cornelis Hoefman (1745-1778), geneesheer te Alkmaar, lid HMW 1775	grote hoorn van rhinoceros, lang ca 2 voet en zwaar 11 pond; aftekening van een carres ossis van 50 jaar	13:894	
3-6-1777	Dr Jacobus Rocquette, lector in de anatomie, chirurgie en vroedkunde te Haarlem, lid HMW 1777	'zekere steen, na haar dood gehaald uit de blaas van Aal-tje Meijer, in 1777 in het Diaconiehuys overleden, vers uit het lichaam woog 25 loot, maar in gedroogde toestand 24 loot'	13:895	Publ. Verh. HMW, dl. XIX, 3e stuk, 1779, berichten p. 83-88, 1 pl. (Bericht wegens eenen grooten steen, gevonden in de waterblaas)

datum	schenker/ verkoper	object	bron	bijzonderheden
3-6-1777	Christianus Carolus Henricus van der Aa (1718-1793), luthers predikant, secretaris der HMW (1752-1793)	wasdragende plant die aan de Kaap gevonden wordt	13:896	
7-10-1777	Mr Iman Willem Falck, raad van Ned. Indië en Gouverneur van Ceylon, dir HMW 1774	2 kistjes met naturalia uit Ceylon	13:908	
7-10-1777	Mr Jan Jacob Hartsinck (1716-1779), chartermeester Admiraliteit van Amsterdam, dir. HMW 1774	stukje rozenhout	13:910	
18-12-1777	Willem van Aardenburg	een West-Indisch varken	265	f 31:10:-
6-1-1778	Adams (A'dam)	enige naturalia uit Ceylon, zijnde amphibia en enige Ceylonse houten	13:929	
3-3-1778	Dr Jacobus Rocquette, lector in de anatomie, chirurgie en vroedkunde te Haarlem, lid HMW 1777	grote steen gevonden in de waterblaas van een meisje	13:934	
30-3-1778	Willem van Aardenburg (ca. 1728-1793), chirurgijn, opzichter kabinet	een aap	265	f 36:15:-
3-4-1778	Willem van Aardenburg (ca. 1728-1793), chirurgijn, opzichter kabinet	een [...]hertje, twee brilduikers en een zaagbek	265	f 1:10:-; f 3:1:-; f 1:10:-
13-4-1778	Willem van Aardenburg (ca. 1728-1793), chirurgijn, opzichter kabinet	een huismus (man), smient (vrouw), kraakeend (vrouw), gemene eend (man), twee zomertalingen (man & vrouw), een witte fazant (haan), een grauwe fazant (hen)	265	prijs gemiddeld f 1:10:-
24-4-1778	Willem van Aardenburg (ca. 1728-1793), chirurgijn, opzichter kabinet	een bonte specht met rode kop	265	f 1:2:- (gekocht op veiling Prinsenhof)
14-5-1778	Willem van Aardenburg (ca. 1728-1793), chirurgijn, opzichter kabinet	een roek	265	f 1:15:-
26-6-1778	Willem van Aardenburg (ca. 1728-1793), chirurgijn, opzichter kabinet	een zwarte mol	265	f 1:4:-
4-8-1778	Willem van der Meulen, koopman te Amsterdam	manneljeszwijn van Cayenne	13:978	
4-10-1778	Zandvoortse visser	een zeehond	265	f 2:4:- door Van Marum aangekocht; voor f 5:15:- opgezet door Willem van Aardenburg
7/9-10-1778	Verkoop coll. Laurentius Theodorus Gronovius (1730-1777), lid HMW 1762	295 nrs naturalia	265; HMW-Spaarne	f 380:3:4
22-10-1778	Willem van Aardenburg (ca. 1728-1793), chirurgijn, opzichter kabinet	een doornsluiper	265	f 1:8:-
9-11-1778	Willem van Aardenburg (ca. 1728-1793), chirurgijn, opzichter kabinet	een wilde eend, wijffe	265	f 1:10:-
1-12-1778	Mr Iman Willem Falck, raad van Ned. Indië en Gouverneur van Ceylon, dir HMW 1774	een kistje met Ceylonse vlinders, een kistje met schelpen en een Ivoeren rozewaterflis	13:992	Brief 12-11-1777
9/12-12-1778	Verkoop anoniem, Amsterdam	1 nr. vlinders, 2 nrs vogels	HMW-Spaarne	f 14:14:-; op zelfde veiling verkocht HMW voor f 533:15:- honderden nrs naturalia
21-12-1778	Willem van Aardenburg (ca. 1728-1793), chirurgijn, opzichter kabinet	een pijlstaart (vrouwje)	265	f 1:10:-
3-8-1779	Anthony Adriaan van Iddekinge (1711-1789), o.a. burge-meester van Groningen	een fraai zeegewas	13:1032	
7-9-1779	Mr Daniel Radermacher, bewindhebber O.L.C. ter Kamer Zeeland, dir HMW 1771	een Oost-Indische zeeklapper	13:1034	
7-9-1779	Jacob Temminck (1748-1822), thesaurier VOC	een pinguin	13:1035	
7-9-1779	Halhet (?)	'een Myrica cerifera met enig wasch daarvan verzameld, en enige caapsche dieren in liquor'	13:1035	
7-9-1779	Mattheus van Arp	2 kistjes met Surinaamse insecten	13:1035	
7-9-1779	Dr Martinus Houduyn (1720-1798), geneesheer, lid HMW 1780	8 zeegewassen	13:1035	
12-10-1779	Koopman Weber van Frankfurt am Main	geruild 96 nieuwe soorten insecten, voor enkele Oost-Indische insecten	265	f 15:15:- door Van Marum
2-11-1779	anoniem	2 kistjes met horens en schelpen	13:1037	
9/12-12-1779	Verkoop Amsterdam	2 vreemde vogels en enige insecten	265	f 14:14:- door Van Marum
5-9-1780	A. Bogaart, Den Haag	volwassen stulsvogel van het mannelijk geslacht	13:1081	
7-11-1780	Johan Gideon Loten (1710-1789), gouverneur van Ceylon en Ordinair Raad van Nederlands Indië	8 tekeningen van Oost-Indische zeldzaamheden: Bosch-duif, Purperige groene duif, Graauw-hoofd Papegaay, rood en groen gekuifde Specht, Sepia octopodia, Metacilla sutoria en Holothuria physalis	13:1088	ontvangen via J. Deutz;
jan. 1781		schildpad, te Zandvoort aangespoeld	265	f 1:12:- door Van Marum
mei 1781		zeekat van Zandvoort	265	f 1:11:- door Van Marum
1-5-1781	Johan Gideon Loten (1710-1789), gouverneur van Ceylon en Ordinair Raad van Nederlands Indië	10 tekeningen van Oost-Indische naturalia: 1. paradijsvogel; 2. idem; 3. een zeer grote bosduif; 4. een Ceylonse meerkolf; 5. Certhia zeylonica, en het Epidendrum; 6. Dillenia; 7. de appel van buiten; 8. de appel overdwars recht doorsneden en mede van boven naar beneden recht doorsneden; 9. Nymphaea foliis per marginem crenatis flore incarnato; 10. Follum petolatum en een gele Epidendrum bij Colombo	14:1116	ontvangen via J. Deutz, aanbiedingsbrief aan HMW (21-3-1781) in BMNH
1781	Verkoop Jacobus Barnaart (1727-1780), textielabrikant	enige vogels	265	f 146:4:6 door Van Marum gekocht voor resp. f 15:1:- en 16:1:- door Van Marum
aug. 1782		petrefacta van Eishweiler en Maastricht	265	f 3:18:- door Van Marum
sept. 1782		zeegewas te Gouda gekocht	265	f 22:10:- door Van Marum
sept. 1782		kist met petrefacta van Brussel	265	

datum	schenker/ verkoper	object	bron	bijzonderheden
okt. 1782		2 kistjes met petrefacta van Groningen en 1 kistje van Luik	265	gekocht voor resp. f 2:8- en f 2:- :- door Van Marum
nov. 1782		kist petrefacta van Keulen	265	f 5:14:- door Van Marum
6-11-1782	Veiling Willem van der Meulen, Amsterdam	108 nrs naturalia	265	f 929:15:8 door Van Marum
mrt 1783		kist petrefacta van Luik	265	f 2:7:- door Van Marum
4-3-1783	Mevrouw Hubrechts, Leiden	opgezet mannetjes en wijfjes waaiereend	14:1220/21	
4-3-1783	Legaat Cornelis Aarnout van Brakel (1733-1782), dir HMW 1754	alle naturalia uit kabinet van Van Brakel die in het kabinet van de HMW ontbreken	14:1221	
5-8-1783	Johannes Mathias Ross, directeur van Bengalen, dir. HMW 1777	geprepareerde kop van een jonge walvis en een Zweedse bok met vier horens; nog enige andere naturalia ('schoon van minder belang')	14:1246	voor zijn rekening gekocht
3-2-1784	Philippe Rose Roume de St Laurent, buitenl. lid 1783	tweehoofdige kind	14:1266	via Andreas Bonn
3-8-1784	Pieter Alexander Hasselaer, commissaris der stad Amsterdam	kistje met 'lava's en vulkanische producten, niet alleen van den Vesuvius, maar ook van den Aetna, Strongoli, Ischia, den berg van Viterbe, Aquapendente, Albano en andere uitgebluste vulkanen'	14:1297/98	
7-12-1784	Pieter Alexander Hasselaer, idem	enige zeegewassen	14:1310	
7-12-1784	Gerrit van Olst (Groningen), vriend en reisgenoot van Van Marum	een jonge walvis	14:1310	M. van Marum, <i>Beschryving van het bekkeneel van een jongen walvisch, geplaatst in het Naturalien Cabinet van deeze Maatschappy</i> (Nat. Verh. HMW, dl. I, 2e stuk, 1801, p. 153-168, 1 pl.) f 107,-
138				
1785	Johann Gottfried Voigt, dealer in naturalia, Amsterdam	37 verschillende soorten kreeften (en voor reparatie van 34 oude kreeften)	265	
29-3-1785	Veiling kabinet Johannes le Francq van Berkheij (1729-1812), Amsterdam	24 nrs, waaronder zeegewassen	265	f 75:-6:- door Van Marum
18-4-1785	Veiling kabinet Wouter van Doeveren (1730-1783), med. Prof. te Groningen en Leiden	13 nrs petrefacta en animalia	265	f 237:19:- door Van Marum
jan. 1786	Veiling te Amsterdam	2 vreemde vissen in liquor	265	f 4:16:- door Van Marum
14-3-1787	Veiling kabinet Martinus Houltuyn (1720-1798)	51 dieren in liquor, 1 kreeft en 6 zeegewassen	265	f 118:18:- door Van Marum
3-6-1788	Adriaan Moens (1728-1792), directeur-generaal Ned. Indië, dir. HMW 1784	stuk versteend hout, gevonden in een rivier in het district Cheribon op Java, met een stukje van dat hout geslepen	14:1475	
4-11-1788	Mr Jan Gerard Wichers (1745-1808), gouverneur van Suriname, dir HMW 1784	een model met een beschrijving van een woning der indianen in Suriname	14:1485	
4-8-1789	Legaat van Johan Gideon Loten, gouverneur van Ceylon en Ordinair Raad van Nederlands Indië	grote koperen doos met tekeningnen en schetsen van dieren uit Ceylon, versch. gedrukte prenten en versch. Engelse prenten van naturalia	14:1513/14	Van Marum zoekt de mooiste uit voor de HMW en mag de rest afstoten (2-2-1790; 14:1523)
6-10-1789	Anthony Adriaan van Iddekinge (1711-1789), o.a. burgemeester van Groningen	een Spongia infundibuliformis uit de Middellandse Zee, van buitengewone grootte	14:1519	
6-10-1789	Dr Jacobus van der Steege, med. dr. Groningen, chirurgijn te Batavia, dir. HMW 1790	skelet van krokodil	14:1519	Van Marum laat er tekening van maken i.v.m. publicatie (4-5-1790; 14:1530): <i>Beschryning der beenderen van den kop van eenen visch, gevonden in de St. Pietersberg by Maastricht, en geplaatst in Teylers Museum</i> (Verh. TTG 8, 1790, p. 383-389.
1-6-1790	Adriaan Moens, oud directeur-generaal Ned. Indië, dir. HMW 1784	enige stukken Japans papier	14:1541	
dec. 1790	Martinus Houltuyn (1720-1798)	3 Japane vissen	266	f 15:15:-
1-2-1791	Gerard van der Wallen Pz, dir. Lands Lijnbaan te Rotterdam	de vacht van een ram, met vier hoorns, uit Tripoli	14:1557	
3-5-1791	Dr Jacobus van der Steege, med. dr. Groningen, chirurgijn te Batavia, dir. HMW 1790	een steentje tourmalijn in het zilver gezet	14:1561	aan Van Marum verzocht om het bij de goudertsen te bewaren
nov. 1791	Verkoping Scheveningen	2 zeegewassen	266	f 1:6:-
3-1-1792	Arnout Vosmaer (1720-1799), opzichter stadhoudelijke verzamelingen, lid HMW 1770	een orang oetang om er een skelet van te maken		'hetwelk de heer Van Marum heeft aangenomen om te doen' (opgezet door S.J. van Geuns??) f 166:9:8
12-3-1792	Verkoping	46 nrs zeegewassen uit coll. Abraham Paulusz. Gevers (1712-1780); 145 nrs uit kabinet Hieronymus David Gaubius (1705-1780)	266	
14-8-1797	Verkoping	9 nrs mammalia	266	f 102:10:2
28-8-1797	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	2 opgezette vogels, een troggans en een kraanvogel	266	f 30,-
1800	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	een opgezette bever en een schildpad	266	f 33,-
juni 1800	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	div. vogels en een zeegewas	266	f 24,-
1801	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	2 vogels	266	f 12,-
April 1802	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	een viervoetig dier	266	f 7,-
2-11-1802	door ruil verkregen uit Muséum Nat. d'Hist. Naturelle te Parijs via Etienne Geoffroy St. Hilaire (1772-1844), buitenl. lid 1803	Felix concolor, Felix onca, Bonia seniculus, Myrmecopagha jubata, Hystrix preneuphis, Ardea pavonica, Palamedea cornuta en Tartalys loculator	15: 1834/35	aangekomen in Haarlem (4-1-1803; 15:1838)

datum	schenker/ verkoper	object	bron	bijzonderheden
13-12-1802	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	kistje met 22 vogels	266	f 25,-
mei 1803	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	enige vogels	266	f 30,-
3-5-1803	Joan Calkoen (1780-1812), makelaar te Amsterdam, lid HMW 1804	een vogelbekdier (een allereerst zoogend viervoetig dier, hebbende de bek van een eend)	15:1842	Publ. in: Nat. Verh. HMW, dl. II, 2e stuk, 1803, p. 177-187, 2 pl. (J. Calkoen, <i>Beschryving van den Omthorhynchus paradoxus, zondenaar zoogend vogel-bek-dier</i>) div. brieven De Mist en Van Marum. Publ. in: Natuurk. Verh. Bataafsche Maatschappij der Wetenschappen, 2 ^e dl, 2 ^e stuk, 1804, p. 257-264 (<i>Beschryving van eenen zonderlingen in het Zuidelyke Africa gevonden yzerklomp, door M. van Marum</i>) f 92,-
3-5-1803	Jacob Abraham Uitenhage de Mist (1749-1823), o.a. commissaris-generaal van Zuid-Afrika, dir. HMW 1802	doosje met erts en andere zaken van Kaap de Goede Hoop: 1. een ijzerklomp; 2. een stuk Afrikaans kristal; 3. twee stukken malachiet; 4. een stukje ijzerglaskop; 5. ovaal glad steentje uit de maag van een steenbokje; 6. twee proeven hennip; 7. een lapje linnen van de Namaquas	15:1844	
16-6-1803	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	'een Juno Vogel of Pauw Visant, dito parra Jucana', een marter en een wezel	266	
26-9-1803	Verkoping kabinet Paulus Knogh (1737-1802), Dordrecht	ca. 125 nrs 'letheberij'	266	f 202:2-
26-9-1803	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), uit de verkoping te Dordrecht	zwaard van een zwaardvis	266	f 1,-
3-5-1804	Dr Jacobus van der Steege, med. dr. Groningen, chirurgijn te Batavia, dir. HMW 1790	Squalus zygaena (L.), jonge kruisshaal uit Indische Zee; Cancer labro (L.), de beurskrab uit Oost-Indië	15:1844	
febr. 1805	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	14 vissen	266	f 45,-
16-4-1805	Verkoping	35 nrs	266	f 46:7-
16-4-1805	Willem Philip Barnaart (1781-1851), o.a. burgemeester Haarlem, dir. HMW 1804	aanzienlijke verzameling van binnen- en buitenlandse vogels, 'die tot verbetering kunnen dienen'	15:1863	
7-9-1805	Jan Bernd Bicker (1746-1812), dir. WIC., dir. HMW 1800	aanmerkelijke verzameling van meest uitlandse vogelen van de Kaap meegebracht: 1. zeer aanzienlijke en wel bewaarde verzameling insecten (333 soorten), meestal een paar, sommige geheel onbekend; 2. huid van een leeuw, tijger, blauwbok, hoorns van versch. soorten antilopen en van een rhinoceros; 3. enkele Afrikaanse slangen en vissen; 4. versch. soorten spons- en zeegewassen, en enkele schelpen van de Afrikaanse kust; 5. verzameling van 48 houtsoorten van Kaapse of Afrikaanse bomen; 6. 4 pijlen van de Kaffers; 7. een jachtstok (kiri); 8. schild van ossenhuid; 9. kap van een bosbok; 10. 2 mantels van een kaffer-man en -vrouw, en twee muilen; 11. een boog en koker met vergiftigde pijlen van de Bosjesmannen; 12. voorschoot van een hottentottin, met kralen versierd; 13. rookpot met bijbehoren, tot het tabaksroken in het oosten gebruikelijk.	15:1867 15:1867/69	div. brieven van De Mist en antwoorden van Van Marum; Publ. in: Natuurk. Verh. HMW, VI, 1812, p. 159-169 (<i>Naturalia en andere bijzonderheden, in den jaare 1805 van de Kaap de Goede Hoop, en deszelfs onbeschaafde volksstammen medegebragt, en aan het Naturalien-Kabinet der Maatschappij ten geschenke gegeven, door Mr J.A. de Mist</i>)
7-9-1805	Jacob Abraham Uitenhage de Mist (1749-1823), o.a. commissaris-generaal van Zuid-Afrika, dir. HMW 1802	vnl. coll. schelpen	266	f 82:18-
25-1-1806	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	5 nrs animalia, 8 nrs dieren in liquor, 1 mineraal voor Teyler	266	f 58:6-
27/29-8-1806	Verkoping kabinet Pieter de Malapert (1740-1806), Jutphaas	46 nrs naturalia; 23 nrs voor Teyler	266	f 141:19:8
1-12-1806	Verkoping Delft	vnl. coll. schelpen	266	f 53,-
9-1-1807	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia Amsterdam			
10-1-1809	Legaat Dionysius van de Wijnperse (1724-1808), prof. Hogeschool te Leiden, lid HMW 1769	de grootste van de Hydrophanen of veranderlijke stenen uit zijn nagelater coll. fossilia	15:1964/65	
14-4-1809	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	een opgezette zwart konijn	266	f 8,-
21-11-1809	Verkoping kabinet Johan Melchior Dentzel (ca. 1755-1809), drogist te Amsterdam	5 nrs schelpen, 12 nrs insecten	266	f 126:6:8
23-10-1810	Verkoping, Amsterdam	31 nrs gediertens	266	f 104:10:4 via J.G. Voigt
28-11-1810	Verkoping boedel Johannes Sonnenberg Gallant (1740-1810), schilder en opzetter van dieren te Amsterdam	viervoetige dieren en vogels	15:1999	f 120,-; brief C.J. Temminck over aangekochte vogels uit de veiling, evt. voor HMW
28-11-1810	Mr Simon Hendrik Rose, oud-raad extra-ordinair, dir. HMW 1802	naturalia van Java en de Kaap: 1. Falco pondileranus; 2. Falco melanopterus; 3. Oriolus chinensis; 4. Cuculus maculatus; 5. Alcedo capensis; 6. Plotus aningha; 7. Ardea solonensis; 8. Fulica chloropus; 9. Perdix gymnoptalmos; 10. Muscivora. Behalve deze soorten die in het Kabinet ontbraken, waren er nog vele soorten van Java die als vervanging van andere exemplaren gediend hebben. Hierbij waren 18 soorten onbeschreven Javaanse slangen, twee schuifdozen met dag- en nachtvlinders, en andere insecten.	15:1999	brief 17-11-1810; publ.: Natuurk. Verh. HMW, VI, 1812, p. 170-171 (<i>Naturalia door Mr. Simon Hendrik Rose [etc.]. Van Java en de Kaap mede gebagt en aan het Naturalien Kabinet der Maatschappij geschonken</i>)
18-12-1810	Veiling kabinet J.K. Theylen, Amsterdam	nr 427: een Gorgonia met rode korst	266	f 1:11:-
6-4-1811	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	een vreemde kreeft	266	f 14,-
7-5-1811	Verkoping, via Johann Gottfried Voigt	een zeldzame krab	266	f 7,-
17-4-1812	Johann Gottfried Voigt (1775-1837), dealer naturalia, Amsterdam	een opgezette otter, fazant, bruinkop-papagaai, 2 Trogons en 2 Fringella	266	f 28,-